

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.3.20>**О. С. Химченко**аспірат кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

У статті було досліджено наявні у літературі поняття ефективного досудового розслідування. Були виокремлені його ознаки, які в певній мірі відображають суть зазначеного поняття. Зазначені позиції ЄСПЛ щодо ознак ефективного досудового розслідування. Проаналізовано наявне у літературі кримінального процесу критерії оцінки ефективності досудового розслідування щодо корупційного злочину. Внаслідок чого прийшли до висновку, що ефективність досудового розслідування – оцінка діяльності уповноважених суб'єктів досудового розслідування, щодо дотримання формальної законності та змістовної складової (доцільності застосування) наявних у них повноважень, а також наслідків реалізації відповідних повноважень та кореляції їх з завданнями кримінального провадження, з урахуванням об'єктивних обставин кримінального провадження.

В свою чергу об'єктивні обставини кримінального провадження бувають внутрішні і зовнішні. Для внутрішніх об'єктивних обставин кримінального провадження щодо корупційних злочинів притаманні особливості доказування окремих обставин вчиненого корупційного злочину (мета, умисел, причетність особи та інших осіб, відтворення і розуміння механізму вчинення злочину). Що ж стосується зовнішніх об'єктивних обставин, які наявні у кримінальному провадженні щодо корупційного злочину, то необхідно виділити наступні: значний суспільний інтерес щодо процедури і розгляду кримінального провадження, журналістський контроль і можливе висвітлення ними окремих етапів досудового розслідування, що можуть негативно вплинути на його результати, можливий політичний чи адміністративний тиск з огляду на особливості суб'єкту корупційного злочину.

Прокурор є ключовим процесуальним суб'єктом у забезпеченні ефективності проведеного досудового розслідування, який має повноваження як для проведення ефективного досудового розслідування, так і для забезпечення проведення ефективного досудового розслідування, які тісно пов'язані із ефективністю здійснення прокурором нагляду за дотриманням законів під час досудового розслідування.

Ключові слова: кримінальне провадження, прокурор, ефективність досудового розслідування, корупційний злочин.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день питання ефективності досудового розслідування є актуальним [1; 2; 3; 4]. Це пояснюється, в тому числі і європейським вектором наряду України, який передбачає як гармонізацію українського законодавства, так і втілення принципів ЄСПЛ у правозастосовну практику, з огляду на що постають питання стосовно ефективного здійснення досудового розслідування [5; 6; 7]. В цьому контексті важливим є дослідження питання забезпечення ефективності при здійсненні досудового розслідування щодо корупційних злочинів, оскільки тематика корупційних проявів для України є не менш актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання ефективності досудового розслідування, у своїх роботах чи їх складових частинах розглядали такі науковці: Завтур В.А., Кіпер О.О., Мамка Г.М., Сидорчук В.В., Стеценко Ю.В., Торбас О.О., Чернобаєв С., Федорів О.М. та інші.

Мета статті. Враховуючи зазначене і зважаючи на наявність окремих досліджень щодо ефективності досудового розслідування, вбачаємо за доцільне дослідити роль прокурора у забезпеченні ефективності досудового розслідування корупційних злочинів.

Виклад основного матеріалу. Стеценко Ю.В. зазначив що «те ж саме і з ефективністю досу-

дового розслідування, критеріїв якої в нормативно-правових актах нема. Парадокс полягає в тому, що про ефективність досудового розслідування починаєш думати, коли стикаєшся з її відсутністю. Доводиться більше говорити про неефективність, аніж ефективність досудового розслідування. Хоча критеріїв неефективності також нема» [4, с. 128].

Наше дослідження необхідно почати із наявних визначень категорії ефективності досудового розслідування. Так, у КПК відсутнє визначення і характеристика ефективного досудового розслідування, хоча відповідна категорія використовується у кримінальному процесуальному законі в контексті: оцінки діяльності слідчого – для його можливого відсторонення від проведення досудового розслідування та призначення іншого, у випадку неефективного досудового розслідування; обов'язку органу досудового розслідування застосовувати всі передбачені законом заходи для забезпечення ефективності досудового розслідування. Також, опосередковано питання ефективного досудового розслідування законодавець розглядає в призмі неефективного здійснення прокурором нагляду за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування. Це пов'язано з тим, що прокурор здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, а отже оцінка його ефективності нагляду за додержанням законів напряму залежить від ефективності здійснення досудового розслідування про що ми більш детально далі вкажемо у нашому дослідженні. З огляду на лаконічність законодавця щодо зазначеної нами категорії – у літературі наявні визначення ефективного досудового розслідування, серед яких необхідно виділити наступні:

- «для ефективного кримінального провадження важливі не тільки законні та обґрунтовані рішення, дотримання порядку кримінального провадження, а й реалізація очікування його учасників щодо неупередженого та справедливого розслідування та судового розгляду, поваги до їхніх процесуальних прав, відсутності дискримінації. Таким чином, критерії ефективності кримінального провадження становлять систему, що є динамічною у просторі та часі, містить елементи об'єктивного та суб'єктивного характеру. Водночас у системі критеріїв ефективності кримінального провадження можна вирізнити основні орієнтири, відповідно до яких і слід оцінювати ефективність функціонування

механізму кримінальної юстиції в Україні, – засади кримінального провадження» [8, с. 238]. З огляду на відповідне визначення, маємо виділити ознаки ефективності, які наявні у визначенні автора: *наявність законних і обґрунтованих рішень*, що в контексті розуміння ефективності в практичній сфері як взаємовідношення між витраченими ресурсами і отриманими результатами – на перший погляд може вважатись недоцільним. Однак зважаючи на такий інститут кримінального процесу як оскарження рішень, дій та бездіяльності, які можуть скасувати прийняті рішення, внаслідок чого витрачені зусилля і ресурси на прийняття рішення, вчинення дії чи утримання від неї втрачаються – законність і обґрунтованість не тільки окремих рішень, а і в контексті діяльності суб'єктів, наявних на стадії досудового розслідування, мають бути беззаперечними ознаками ефективності, *дотримання існуючого порядку (процедури) кримінального провадження* (вказана ознака також свідчитиме про законність, однак на відміну від першої, – не тільки про законність окремого рішення, чи діяльності окремих суб'єктів кримінального провадження, вона свідчить про законність процедури досудового розслідування), *неупереджене і справедливе розслідування та судовий розгляд* (тут варто зазначити, що судовий розгляд виходить за межі досудового розслідування; що ж стосується неупередженості і справедливості в контексті ефективності, то неупередженість – вимога до досудового розслідування, яка забезпечується інститутом відводів, а забезпечення справедливості – призначення кримінального процесу, яка забезпечується шляхом реалізації кримінальної процесуальної форми, порушення якої свідчить про порушення засади законності), *повага до процесуальних прав учасників кримінального провадження, відсутність дискримінації щодо них* (в цілому зазначені ознаки відповідають категорії законності, і деталізують їх), *критеріями ефективного досудового розслідування є завдання кримінального провадження*.

- схожій позиції притримується О.О. Торбас, який зазначає, що «ефективність досудового розслідування – ознака досудового розслідування, що характеризується можливістю досягнути завдань, передбачених ст. 2 КПК України, в частині прив'язки ефективності досудового розслідування до кількості проведених процесуальних дій та оперативності прийняття проміжних і кінцевих рішень» [9, с. 13]. Беззаперечно завдання кримінального прова-

дження відіграють важливе значення, оскільки вони показують до чого мають прагнути у своїй діяльності окремі суб'єкти кримінального провадження, і є законодавчо встановленими, а отже дискусії стосовно їх наявності відсутні, а щодо змісту носять уточнюючий характер. Щодо кількості прийняття рішень та їх оперативності – вони безумовно показують активність окремих суб'єктів кримінального провадження, однак у цьому контексті, також відіграє важливу роль і їх доцільність, та змістовна складова.

- розглядаючи відповідне питання О.О. Кіпер вважає, що «критерії ефективності досудового розслідування ґрунтуються на завданнях кримінального провадження, головним із яких є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження. Якщо наведені завдання визнати метою досудового розслідування, то позитивний результат, досягнутий в процесі їх реалізації завдяки додержанню слідчим, прокурором законності та обґрунтованості розслідування, своєчасному всебічному і повному з'ясуванню обставин вчинення злочину або кримінального проступку у конкретних кримінальних провадженнях, можна визначити як ефективність розслідування» [10, с. 26]. Як бачимо, автор також звертає увагу на завданнях кримінального провадження, розглядаючи їх як мету досудового розслідування. Також, вказується на обов'язковій законності та обґрунтованості отриманого результату, а також на своєчасному, всебічному і повному з'ясуванню обставин кримінального правопорушення, що і визначається як ефективність досудового розслідування. Всі перелічені особливості є окремими елементами завдання кримінального провадження.

В контексті ефективності досудового розслідування, необхідно також звернутись і до практики ЄСПЛ, в якій однією з найцікавіших позицій стосовно результатів розслідування є наступна: «має призвести до встановлення фактів у справі та встановлення і покарання винних осіб. Це не є обов'язком досягнення результату, але обов'язком вжиття заходів» [11]. Тобто ЄСПЛ вказує на те, що обов'язково мають бути вчинені необхідні процесуальні дії і бажано досягнутий результат. Однак, зважаючи на особливості кримінального провадження, незважаючи на оперативно вчинені необхідні для розслідування кримінальні процесуальні дії, результату об'єктивно може не бути. В зазначеному випадку

проведена діяльність все одно буде вважатись ефективною. Ця позиція різко контрастує з думками науковців щодо змісту ефективності і з її практичним розумінням, оскільки ефективність оцінюється за отриманим результатом і вкладеними зусиллями для його отримання. Однак, на нашу думку, ЄСПЛ, зазначаючи на обов'язковості дій у рамках досудового розслідування і на бажаності результатів, розглядає ефективність досудового розслідування не в абсолютному (обов'язково має бути результат), а в відносному контексті (в кожному конкретному випадку необхідно вчинити ті дії, які максимально сприятимуть отриманню результату). Адже з об'єктивних причин не завжди можливо на досудовому розслідуванні досягти мети досудового розслідування при вчиненні необхідних процесуальних дій. Однак оперативні, законні, незалежні від волі інших осіб дії правоохоронних органів, спрямовані на встановлення обставин кримінального правопорушення – це обов'язковий та дієвий алгоритм, який має реалізовуватись на повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення. І його порушення призводить до деформації функції органів досудового розслідування, внаслідок чого об'єктивно знижується можливість отримання законних результатів досудового розслідування. Саме тому ЄСПЛ на перше місце в питанні ефективності здійснення досудового розслідування ставить дотримання кримінальної процесуальної форми, а не отримані результати.

Зважаючи на обмеження, наявні у нашій роботі, досліджуючи позиції ЄСПЛ, які характеризують особливості ефективного досудового розслідування, необхідно звернути увагу на узагальнення з цього приводу, які наявні у літературі: «Проведення досудового розслідування має відповідати принципу законності, зокрема забезпечувати ефективне виконання положень національного законодавства. Досудовому розслідуванню має бути притаманна засада публічності (ініціативності органу досудового розслідування), яка полягає в тому, що вона має бути реакцією на вчинене кримінальне правопорушення, яка не залежатиме від волі зацікавлених осіб. Вимога оперативності й розумної швидкості досудового розслідування, що передбачає здійснення процесуальних дій на цьому етапі судочинства без зайвих затримок, їх своєчасність, відсутність необґрунтованого зупинення кримінального провадження тощо. Усебічність і повнота застосування заходів, спрямованих на розкриття кримінального пра-

вопорушення, яка насамперед передбачає правильність, послідовність і логічність отримання доказів та оперування ними, обґрунтування процесуальних рішень. Незалежність і неупередженість особи, яка здійснює досудове розслідування кримінального правопорушення. Прозорість досудового розслідування, захист прав та інтересів потерпілого та його родичів, що передбачає своєчасне надання їм процесуального статусу, залучення до проведення процесуальних дій, ознайомлення з матеріалами провадження. Урахування під час досудового розслідування індивідуальних особливостей особи правопорушника, зокрема його віку, гендерної належності, національності, релігійних. Диференціація форм досудового розслідування з метою його оптимізації» [12, с. 150].

З огляду на досліджені визначення ефективності досудового розслідування, виділені нами її ознаки, а також наведені ознаки, якими у своїх рішеннях ЄСПЛ наділяє вказану категорію, необхідно зауважити, що ефективність досудового розслідування – оцінка діяльності уповноважених суб'єктів досудового розслідування, щодо дотримання формальної законності та змістовної складової (доцільності застосування) наявних у них повноважень, а також наслідків реалізації відповідних повноважень та кореляції їх з завданнями кримінального провадження, з урахуванням об'єктивних обставин кримінального провадження.

Щодо об'єктивних обставин кримінального провадження, то на нашу думку вони бувають внутрішні (стосуються кримінальних, кримінальних процесуальних особливостей досудового розслідування) і зовнішні (стосуються соціальних, адміністративних, тобто поза кримінальних процесуальних особливостей досудового розслідування). Що стосується внутрішніх, то вони включають в себе:

- кваліфікацію кримінального правопорушення, щодо якого відбувається розслідування, та кримінально-правові особливості відповідного виду кримінальної протиправної діяльності;

- тривалість кримінальної протиправної діяльності; кількість осіб, що були задіяні у ній; соціальний та правовий статус відповідних осіб; обсяг і специфіка процесуальних дій, які необхідно вчинити для здійснення розслідування.

Що ж стосується зовнішніх обставин, то необхідно виділити наступні їх види:

- соціальне очікування громадськості щодо наслідків проведеного досудового розслідування кримінального провадження;

- інформаційний контроль за ходом та результатами проведеного розслідування адміністративними, політичними структурами;

- журналістські, медійні кампанії щодо висвітлення ходу і результатів розслідування.

Зовнішні об'єктивні обставини кожного конкретного кримінального провадження і здійснюваного досудового розслідування, незважаючи на явно не процесуальний характер, впливають на об'єктивність оцінки ефективності роботи окремих суб'єктів кримінального провадження, на оцінку ефективності за хибними критеріями, можливу зміну підслідності тощо.

Охарактеризувавши поняття ефективності досудового розслідування, його ознак та вказавши на об'єктивні обставини кримінального провадження, які впливають як на безпосередню ефективність розслідування, так і на оцінку ефективності завершеного досудового розслідування, необхідно звернути увагу на наявну у літературі характеристику ефективності досудового розслідування щодо корупційних злочинів: «для оцінки ефективності розслідування корупційних злочинів виділяють наступні критерії:

- *загальний економіко-фінансовий*. Він є комплексним і має оцінювати вплив від діяльності відповідного органу на економічно-фінансову систему країни в цілому;

- *спеціальний економіко-фінансовий*. Оцінює ефективність щодо отриманих/повернутих або звернутих у дохід держави внаслідок проведеного розслідування засобів до витрачених засобів на фінансування відповідного органу;

- *соціальний* – оцінює вплив відповідного органу на соціально-побутове життя країни. Варто виділити таку категорію, як індекс сприйняття корупції і довіра населення до відповідного органу. Адже він показує відношення соціуму до корупційних проявів. Наявність гарантованої невідворотності покарання – ще один з елементів впливу на дистанціювання від корупційних проявів і їх розкриття правоохоронними органами. Так, згідно із звітом Transparency International з початку роботи Національного антикорупційного бюро Україна дещо покращила свій показник індексу сприйняття корупції з 27 балів у 2015 р. до 33 балів у 2020 [13].

- *кримінально-процесуальний* – оцінює діяльність антикорупційних органів через призму відповідності роботи органу завданням кримінального провадження, які зазначені у ст. 2 КПК. Залежно від зазначених завдань

варто виділити і відповідні критерії оцінювання ефективності» [14, с. 177-178].

При цьому В.В. Сидорчук зазначає про невичерпний перелік відповідних ознак: «важливим є розуміння того, що вказані підходи у своїй самооцінці найбільш повно відображають суть і наслідки ефективного розслідування корупційних кримінальних правопорушень» [3, с. 117].

Так, автор, характеризуючи ефективність досудового розслідування корупційних злочинів, використовує чотири критерії. Що стосується кримінального процесуального, то він зводиться до оцінки успішної реалізації завдань кримінального провадження. Однак, на нашу думку більш успішніше було б оцінювати не тільки результат виконання завдань, але і вказати на ті об'єктивні обставини кримінального провадження, які його характеризують. Наприклад, для внутрішніх об'єктивних обставин кримінального провадження щодо корупційних злочинів притаманні специфічні особливості доказування окремих обставин вчиненого корупційного злочину (мета, умисел, причетність особи та інших осіб, відтворення і розуміння механізму вчинення злочину). Тобто, окрім оцінки безпосередньої реалізації окремих завдань кримінального провадження необхідно також дослідити і наявність достатніх засобів для встановлення зазначених нами особливостей кримінального провадження щодо корупційного злочину, а також направленість дій прокурора, слідчого для їх встановлення. Що ж стосується зовнішніх об'єктивних обставин, які наявні у кримінальному провадженні щодо корупційного злочину, то необхідно виділити наступні: значний суспільний інтерес щодо процедури і розгляду кримінального провадження, журналістський контроль і можливе висвітлення ними окремих етапів досудового розслідування, що можуть негативно вплинути на його результати, можливий політичний чи адміністративний тиск з огляду на особливості суб'єкту корупційного злочину.

Щодо таких критеріїв як загальний економіко-фінансовий, спеціальний економіко-фінансовий, соціальний, то вони безумовно відображають ефективність проведеного досудового розслідування. Однак не в кримінальному процесуальному вимірі, а в контексті економіко-фінансової та соціальної сфери, що в загальному є позитивним для оцінки загального напрямку боротьби з корупційними злочинами, але дещо виходять за межі кримінального процесуального дослідження.

Що ж стосується ролі прокурора у забезпеченні проведення ефективного досудового розслідування корупційних злочинів, то перш за все необхідно зауважити, що процесуально прокурор зацікавлений у ефективному проведенні досудового розслідування, оскільки це безпосередньо впливає на можливість реалізації ним своєї функціональної спрямованості і повноважень. Так, якщо взяти за основу наведене нами визначення ефективного досудового розслідування і дослідити його ознаки в розрізі діяльності прокурора, то щодо *дотримання формальної законності* повноважень – саме прокурор на стадії досудового розслідування наглядає за дотриманням законів органами, що здійснюють досудове розслідування, і в тому числі, від ефективності реалізації прокурором відповідної функції залежатиме законність реалізації органами досудового розслідування своїх повноважень. Також, наприклад, порушення повноважень органів, що здійснюють досудове розслідування під час збору доказів матимуть наслідок недопустимість отриманих доказів, що також негативно вплине на подальшу роботу прокурора у суді з підтримання державного обвинувачення. Щодо *дотримання змістовної складової (доцільності застосування) наявних повноважень*, під час їх реалізації, то має бути доцільність у їх реалізації, оскільки хибні рішення на стадії досудового розслідування призводять до втрати оперативності і як наслідок не досягнення результатів (не встановлення обставин кримінального провадження, які передбачені статтею 91 КПК), і не реалізації завдань кримінального провадження. Також, серед підстав для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності Закон України «Про прокуратуру» передбачає – невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків [15]. В свою чергу, відповідно до пункту 3 частини 4 статті 19 Закону України «Про прокуратуру» «прокурор зобов'язаний діяти лише на підставі, в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України» [15], що свідчить про те, що у випадку неналежне виконання службових обов'язків (в тому числі тих, які передбачені КПК) – прокурор несе дисциплінарну відповідальність. Що ж стосується *оцінки наслідків реалізації повноважень та кореляції їх з завданнями кримінального провадження* – результати діяльності прокурора, зважаючи що він є посадовою особою, мають відповідати тим завданням, які перелічені у статті 2 КПК. Що ж стосується *врахування об'єктивних обставин*

кримінального провадження, то кримінальна процесуальна діяльність прокурора має враховувати ті об'єктивні особливості, які наявні у конкретному кримінальному провадженні, і незважаючи на них досягати завдання кримінального провадження. Зазвичай для зазначеного проводиться нарада із слідчим щодо визначення напрямку розслідування, процесуальних дій і рішень, які необхідно прийняти, аналіз можливих напрямів протидії розслідуванню, які можуть бути і плани щодо їх нейтралізації. З огляду на вказане вбачається, що прокурор є ключовим процесуальним суб'єктом у забезпеченні ефективності проведеного досудового розслідування, зважаючи на зміст категорії ефективного досудового розслідування і на наявні у прокурора повноваження щодо нагляду за додержанням законності органами досудового розслідування, і щодо безпосередньої участі у здійсненні досудового розслідування.

Зазначена нами оцінка участі прокурора у забезпеченні ефективності досудового розслідування, підкріплюється також і кримінальною процесуальною відповідальністю прокурора: «у виняткових випадках повноваження прокурора можуть бути покладені керівником органу прокуратури на іншого прокурора цього органу прокуратури через неефективне здійснення прокурором нагляду за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування» [16]. Зважаючи на частину 2 статті 36 КПК, в якій зазначається: «прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений...[вказуються усі кримінальні процесуальні повноваження прокурора]», свідчить про те, що неефективна реалізація прокурором своїх кримінальних процесуальних повноважень є підставою для його заміни в конкретному кримінальному провадженні. Зважаючи на тісний зв'язок між повноваженнями прокурора і ефективністю досудового розслідування, необхідно зазначити, що неефективна реалізація прокурором покладених на нього повноважень тягне за собою неефективність досудового розслідування, і як наслідок можливу його заміну. Саме тому для оцінки ефективності реалізації прокурором повноважень на стадії досудового розслідування – варто користуватись наявними ознаками ефективності досудового розслідування, в тому числі і об'єктивними обставинами кримінального провадження.

Висновок. Підводячи підсумок необхідно зазначити, що ефективність досудового розслідування – оцінка діяльності уповноважених суб'єктів досудового розслідування, щодо дотримання формальної законності та змістовної складової (доцільності застосування) наявних у них повноважень, а також наслідків реалізації відповідних повноважень та кореляції їх з завданнями кримінального провадження, з урахуванням об'єктивних обставин кримінального провадження.

В свою чергу об'єктивні обставини кримінального провадження бувають внутрішні і зовнішні. Для внутрішніх об'єктивних обставин кримінального провадження щодо корупційних злочинів притаманні особливості доказування окремих обставин вчиненого корупційного злочину (мета, умисел, причетність особи та інших осіб, відтворення і розуміння механізму вчинення злочину). Що ж стосується зовнішніх об'єктивних обставин, які наявні у кримінальному провадженні щодо корупційного злочину, то необхідно виділити наступні: значний суспільний інтерес щодо процедури і розгляду кримінального провадження, журналістський контроль і можливе висвітлення ними окремих етапів досудового розслідування, що можуть негативно вплинути на його результати, можливий політичний чи адміністративний тиск з огляду на особливості суб'єкту корупційного злочину.

Прокурор є ключовим процесуальним суб'єктом у забезпеченні ефективності проведеного досудового розслідування, який має повноваження як для проведення ефективного досудового розслідування, так і для забезпечення проведення ефективного досудового розслідування, які тісно пов'язані із ефективністю здійснення прокурором нагляду за дотриманням законів під час досудового розслідування.

Список використаної літератури:

1. Ostrohiad, O., Torbas, O., Zavtur, V., Sydoruk, V., & Fedoriv, O. (2021). Effectiveness standards for investigation of corruption crimes: Theory and practice. *Amazonia Investiga*, 10 (44), 295-306. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1734>.
2. Федорів О.М. Європейські стандарти ефективності досудового розслідування : дис. доктор філософії : 081. Львів. 2023. 240с.
3. Сидорчук В.В. Питання щодо наявних підходів до розуміння ефективності досудового розслідування корупційних кримінальних правопорушень. *Кримінальна юстиція сучасної України: виклики та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присв. до 75-річчя д.ю.н.,

- проф. Ю.П. Аленіна (м. Одеса, 20 листоп. 2021 р.) [Електронне видання] / відповід. ред.: Л.І. Аркуша, О.О. Торбас, В.А. Завтур ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2021. С. 114-118.
4. Стеценко Ю.В. Ефективне досудове розслідування: зміст і поняття. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Серія Право. №49. Т. 2. С. 126-129.
 5. Рішення «Бренько та інші проти України» (заява № 29361). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_g62#Text.
 6. Рішення «Пригунов та інші проти України» (заява № 31557/07). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_g58#Text.
 7. Рішення «Бойко та інші проти України» (заява № 24753/13). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_g45#Text.
 8. Мамка Г. М. Засади кримінального провадження: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Національна академія внутрішніх справ, Київ; Університету державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2019. 466 с.
 9. Торбас О. О. Розсуд у кримінальному процесі України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 454 с.
 10. Кіпер О. О. Процесуальна самостійність слідчого як гарантія всебічного, повного й неупередженого розслідування у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2017. 228 с.
 11. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Євген Петренко проти України» від 29.04.2015 (заява № 55749/08). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a60#Text.
 12. Чернобаев С. Міжнародні стандарти ефективного досудового розслідування. *JURNALUL JURIDIC NAȚIONAL: TEORIE ȘI PRACTICĂ*. 2020. №1. С. 147-150.
 13. Індекс сприйняття корупції – 2020. Офіційний сайт Transparency International. URL: <https://tiukraine.org/research/indeksspyjnyattya-koruptsiyi2020>.
 14. Сидорчук В.В. Процесуальний статус слідчого, який розслідує корупційні злочини. дис. ... д. філософ. 081 – Право. Одеса. 2022. 262 с.
 15. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року, № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#n416>.
 16. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465117#Text>.

Khymchenko O. S. Participation of the prosecutor in ensuring the efficiency of the pre-judicial investigation of corruption crimes

The article examined the concepts of effective pre-trial investigation available in the literature. Its features were singled out, which to a certain extent reflect the essence of the mentioned concept. The positions of the ECtHR regarding the signs of an effective pre-trial investigation are indicated. The criteria for evaluating the effectiveness of the pre-trial investigation regarding the crime of corruption, available in the literature of the criminal process, are analyzed. As a result, they came to the conclusion that the effectiveness of the pre-trial investigation is an assessment of the activities of the authorized subjects of the pre-trial investigation, regarding compliance with the formal legality and substantive component (reasonableness of application) of the powers available to them, as well as the consequences of the implementation of the relevant powers and their correlation with the tasks of criminal proceedings, taking into account the objective circumstances of the criminal proceedings.

In turn, the objective circumstances of criminal proceedings are internal and external. The internal objective circumstances of criminal proceedings regarding corruption crimes are characterized by specific features of proving certain circumstances of the committed corruption crime (purpose, intent, involvement of the person and other persons, reproduction and understanding of the mechanism of the crime). As for the external objective circumstances that are present in the criminal proceedings regarding the crime of corruption, it is necessary to highlight the following: significant public interest in the procedure and review of the criminal proceedings, journalistic control and possible coverage by them of certain stages of the pre-trial investigation, which may negatively affect its results, possible political or administrative pressure given the specifics of the subject of the corruption crime.

The prosecutor is a key procedural subject in ensuring the effectiveness of the conducted pre-trial investigation, who has powers both to conduct an effective pre-trial investigation and to ensure the conduct of an effective pre-trial investigation, which are closely related to the effectiveness of the prosecutor's supervision of compliance with laws during the pre-trial investigation .

Key words: *criminal proceedings, prosecutor, effectiveness of pre-trial investigation, corruption crime.*